

se pridružuje še motiv iskanja izvornih temeljev življenja (Da ne bi v oceanu brezimja pozabil, Potrpite, takoj grem) in motiv skrbi za usodo človeštva (Strah prekipeva iz mene).

Krakarjeva poezija se kljub izraziti izpovednosti izogiba filozofske refleksije, zlasti pa dajanju trdnih in dokončnih spoznanj o sebi in lastni vlogi v svetu; če je v njej opazno spoznanje o relativnosti življenja, to še ne pomeni, da je dan znak za »razpuščeno brezvrednost«, marveč impulz za iskanje novega ravnovesja. V tem prizadevanju je Krakarjeva poezija življenjsko zrela; izogiba se prevelikemu artizmu (še najraje ima paraboliko in simbolne elemente), po drugi strani pa izpovedni neposrednosti in deklarativnosti. Poezija v zbirki *Nekje tam* čisto na robu noče bralca prepričevati s spoznanji in tezami — to ni njena funkcija; poetičnost se stopnjuje v strogo vodenem razmerju med idejo in njenimi oblikovno-simbolnimi temelji, med tezo in parabolno in v izboru aktualiziranih tem. V vsem tem dopolnjuje lastni razvojni lok in tipologijo poezije generacije, ki ji njen avtor pripada.

MILAN JESIH, KOBALT

Milan Jesih, avtor *Kobalta*,* zadnje pesniške zbirke, v svojem opaznem pesniškem opusu v beru mlajših pesnikov po letu 1970, doživlja vse močnejši prodor v slovenski literarni prostor z navidez manj združljivima literarnima zvrstema: poezijo in dramatiko. Lahko rečemo, da uspeva z obema; tako v poeziji kot v dramatiki si je ustvaril avtentičen izrazni profil, ga v novih delih dopolnjuje in radikalizira. S svojimi dramskimi teksti si je v nekaj letih

pridobil lepo število gledalcev, poslušalcev in bralcev, kar more biti mlademu avtorju velika spodbuda za nadaljnje ustvarjanje, hkrati pa so dramske predstavitve napisanih tekstov odlična šola lastne dramaturgije in praktičnih preverjanj »pravilnosti« napísanih dram. Toda to je le ena komponenta iz ustvarjalnega opusa Milana Jesiha, če na tem mestu samo še omenimo prevajanje in prirejanje gledaliških del za potrebe slovenskih gledališč. Druga ustvarjalnost, s katero se je študent primerjalne književnosti že na začetku študija »pokazal« med kolegi in tudi v širši javnosti na recitalih, literarnih večerih in v tisku, sega verjetno še pred začetke dramskega ustvarjanja. Rezultat Jesihovega pesnjenja so tri samostojne pesniške zbirke, v katerih se že kaže avtorjev pesniški razvojni lok.

Kobalt preseneča s svojo tekstovno urejenostjo, disciplinirano gradnjo dvokitičnih pesmi s po štirimi verzi. Celota petinšestdesetih tekstov na prav toliko straneh se ne podreja običajni delitvi na cikle, niti po formalni, še manj po tematski razdelitvi. Kobalt je pisan scela, kot en sam tok izpovedne vizije o sebi, o lastni konfrontaciji z obdajajočo stvarnostjo, življenjem, časom. Stopnjevanje Jesihove izpovednosti na račun prejšnjega večkrat lahkotnega, »vodnikovega« ritmično-artističnega stila, jezikovnega esteticizma z opaznim poudarkom na gradnji metaforično bogatih sintagem in verzov, daje Kobaltu potrebno ravnovesje med izpovednim tipom poezije in njenimi larpurlartističnimi temelji. Jesihova poezija ni več »v sorodu« s prejšnjimi, večkrat opaznimi Šalamunovimi vplivi; prvoosebni lirski subjekt, izpovedovalec svojih življenjskih izkušenj in bivanjskih leg ni prozaično vzvišen nad realno pojavnostjo, ampak se vse bolj staplja z njo, s čimer se po eni strani iz te poezije izgublja »lahkotnost« izraza in ritmično jezikovno muziciranje, po dru-

*Milan Jesih, Kobalt, Državna založba Slovenije Ljubljana 1976, opremil Matjaž Vipotnik, fotografija na naslovni strani Igor Antič, str. 65.

gi pa stopnjuje jezikovno-metaforična inventivnost, predstavna konkretnost, občasna dokumentarnost, življenjska prizadetost in zrelost.

Jesihov Kobalt je v avtorjevem pesniškem opusu najbolj celostna zbirka, urejena, artistično dosledno oblikovana, z antropomorfizacijo sveta, vizionarna z množico simbolnih elementov, nadrealistično metaforiko, nekonvencionalno leksiko, s posameznimi miselnimi verzi, ki dajejo celoti odtenke refleksivne poezije: (»Najbrž nisem vedel, da je minljivost moj element? (11), /.../ jaz pa nočem, da bi od mojega življenja ostala samo anekdota (17), /.../ sočutje je blizu nizkemu usmiljenju in ni legitimacija čistega srca /.../, (20) Mogoče celo uživam v tem, da se mučim, ne vem, ne poznam se še, / mogoče se pretvarjam, da trpim, zato da bi užival, kako naj vem? (23), /.../ Lebdim med lucidnostjo in demenco, zunanji dogodki me ne dosežejo več /.../ (28), /.../ zakaj vseh reči je po dvoje: upor in magistrale življenja, / tehnika in zraven njen zgled, zanos in neizrekljivo, jaz in jaz (29), /.../ Karkoli sem kdaj pričakoval od sebe, vse je daleč in neresnično /.../ (32), /.../ Težko diham, kruha me je nadomoma še celo bolj strah ko mame, neznan sem, neveden, negotov — / da ni vse moje pesnjenje samo nekakšna spretnost? (33), /.../ kdo bi mogoče rekel, da sploh nimam barve, pa sem za svojo domovino prerdeč; navidez sem, pločevinec, miren, vendar se v meni v orkanu koljeta obup in slavohlepje. / Strah me je: bom orglarju kos kalin namesto slavec? / Strah pred prihodnjim mi očita preteklo: vsa ta revna leta sem preživel v prvi osebi /.../ (39), /.../ Med ljudmi ne bom iskal pravice, samo v sebi — vendar šele kdaj pozneje — jo bom v trpki žilindri izprevidel.« (46).

Nova Jesihova pesniška zbirka je s svojo metaforično ekspresivnostjo vsaj v prvem delu odmaknjena od nazor-

nejše izpovedne predstavnosti, tako da se elementi določnejšega opredeljevanja lastnega položaja v svetu pojavljajo v radikalnejši stopnji v njenem drugem delu, ko ubesedeni lirski subjekt ni več fiktivna konstrukcija v sklopu verznihih gradenj, marveč dobiva vse jasnejše obrise osebnostnih značilnosti, prizadetosti, osveščenosti. V razmerju med še vedno močno prisotnostjo artizma in izpovednosti se v avtorjevi poetiki močnejše kot kadarkoli prej kaže težnja po ravnovesju, po skladnosti med estetsko, poetično možnostjo jezika in njegovimi pomenskimi, vsebinskimi lastnostmi. Verjetno se zaradi te težnje avtor Kobalta izogiba ritmične melodičnosti verzov in raje poseže po organizirani gradnji tekstov, bolj zavezujoči obliki, fakturi, kot da je tudi ta pogoj že omejenjene skladnosti. Kobalt izpričuje v oblikovanju Jesihove poetike vsekakor izrazitejšo težnjo po formalni dodelanosti, umirjenosti, pa tudi skladnejšemu razmerju med še vedno bogato artistično jezikovno plastjo in njegovimi povsem izpovednimi, meditativnimi elementi.

BRANKO ŠÖMEN, PREKMURSKI ROKOPIS

Branko Šömen se v slovenski kulturni javnosti predstavlja že s tretjo pesniško zbirko Prekmurski rokopis, s čimer dopolnjuje v zadnjem času živo literarno aktivnost (filmski scenariji, publicistika, prevajanje). Zadnja zbirka je deloma zavezana lokalno obarvani tematiki, ki jo avtor najbolj pozna; oživlja jo kot intimen doživljalec, zato njegova poetična ustvarjalnost nima izrazitejših imaginarnih temeljev, kajti v tematskem okviru sili v ospredje (poleg prevladujoče intimno bivanjske problema-

(Branko Šömen, Prekmurski rokopis, Pomurska založba Murska Sobota 1976, oblikovalec Franc Mesarič, str. 60)